

Ålakusten

Kusten mellan Kivik och Åhus kallas ålakusten där ålen länge var en av de mest betydelsefulla inkomstkällorna.

Kuststräckan delades in i åladrätter. Ordet drätt kommer från "dra", som syftar på fiskemetoden. Fiskaren hade rätt att fånga ål inom sin egen drätts fiskevatten som betraktades som fast egendom. Adelsmän kunde få åladrätter som ersättning för insatser på slagfälten. Drätterna längs kusten ägdes alltså ofta av godsherrarna som arrenderande ut dem till kustens fiskare. Arrendena var ofta höga och konflikter uppstod.

Ålfisket skedde säsongvis och under fiskeperioden behövde fiskarna skydd både för sig själva och för sina redskap.

Detta gjorde att en karaktäristisk kustbebyggelse växte fram. Innan speciella ålabodar börjat byggas använde sig fiskarna av upp- och nedvända ekor eller enkla byggen av drivved som skydd. Bodar började byggas, vanligtvis i gråsten och med halmtak, och kunde till en början delvis vara nedgrävda i backen. I allmänhet uppfördes en bod till varje drätt. De bodar som har gaveln mot havet är som regel äldst, det blev senare vanligt att lägga bodens långsida utmed havet. En bod innehöll vanligtvis två rum, ett för förvaring och ett där fiskarna bodde. Krivareboden, i närheten av Kivik, representerar den äldre stilen av ålabodar. Boden ligger vid Stenshuvud och Hälleviks drätter. Den är byggd i natursten och står med gaveln mot havet på gammalt vis.

För att fånga ål behövs en ålahomma, som består av strut, stackarmar, långarm och flöte. Ålen fångas när den är fullvuxen och har börjat sin vandringsväg mot lekplatser i Sargassohavet. Hommorna läggs ut runt månadsskiftet juli-augusti och förankras med ankare, bojar och kättingar. Ålen vandrar in i homman och samlas i struten som fiskaren sedan tömmer. Hommorna tas upp för säsongen i november. Storleken på fångsten varierade mycket år från år. Ålfisket har gett kusten en speciell karaktär, förutom ålabodarna finns en del torkställningar för nät kvar. Det fiskas fortfarande ål längs kusten, men hommorna har moderniserats med åren.

Det hålls traditionsenliga ålagillen där ål tillagad på olika sätt serveras.

Kuststräckan genomgår dock en förvandling där många typiska ålafiskemiljöer försvinner. Många ålabodar har förfallit och rivits och av de kvarvarande har idag flera byggts om till sommarstugor.

Motiv för bevarande

Spår av det för området så betydelsefulla ålfisket finns endast kvar på ett fåtal platser. De ålabodar, torkställningar och fiskeplatser som återstår är värdefulla dokument över Skånes fiskenäring.

Berörda kommuner

Kristianstad och Simrishamn.